

muše GLASILO SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO delo

Letnik VII. — Laško, november 1973 — Številka 11 (75)

USPEHI NAŠIH PLANINCEV

UVRSTILI SO SE MED TRI NAJBOLJŠE V REPUBLIKI

V letošnji slovenski orientacijski ligi so dosegli planinci iz Laškega izreden uspeh z osvojitvijo naslova republiškega ekipnega prvaka v orientaciji.

Tekmovanja v slovenski orientacijski ligi organizira že nekaj let Planinska zveza Slovenije. Letos so bila tekmovanja na Snežniku nad Ilirsko Bistrico, Pohod Koroškega odreda pod Storžičem, tekmovanje na Šmohorju in republiško tekmovanje pri Ruški koči na Pohorju.

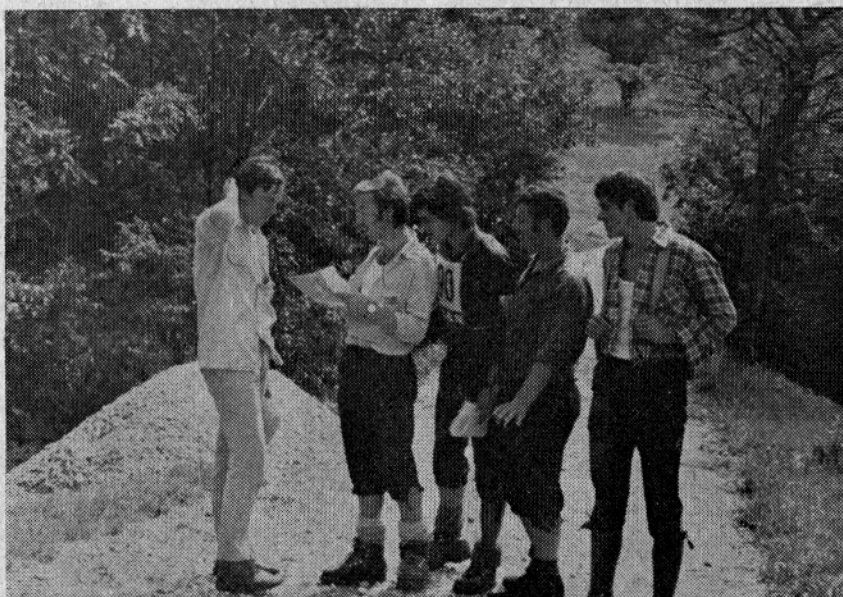
Na teh tekmovanjih iščejo ekipe s pomočjo kompasa in zemljevidov specialne skrite kontrolne točke na terenu in to podnevi in ponoči. Tekmovalne proge so dolge od 10 do 30 kilometrov. Poleg tega morajo ekipe opraviti še teste iz prve pomoči, poznavanja gorskega cvetja in zgodovine NOB.

Laško planinsko društvo je sodelovalo na teh tekmovanjih z dvema ekipama, za kateri so tekmovali: Guček Milan, Hrapot Marjan, Košir Tone, Knapčič Milan, Mavri Andrej in Roman in Selič Drago. Ekipi sta se v zelo močni konkurenci uvrstili na prvo in peto mesto.

Končni vrstni red v slovenski orientacijski ligi 73: 1. PD Laško I 54

točk, 2. PD Radovljica 54 točk, 3. PD Sevnica 36 točk, 4. PD »DELO« Ljubljana 32 točk, 5. PD Laško II 26 točk, 6. PD Ptuj 23 točk itd.

Ekipe, ki so zavzele prva tri mesta so pridobile tudi pravico udeležbe na državnem orientacijskem tekmovanju v Mavrovem — Makedoni-

EKIPI STA SE SREČALI MED TEKMOVANJEM

KOMEMORACIJE OB DNEVU MRTVIH

Ob dnevu mrtvih je bila osrednja komemoracija pri spomeniku padlih v NOB pred »Domom Dušana Poženela« v Laškem, kjer so se udeleženci ob govoru, s pesmijo, cvetjem in recitacijami poklonili spominu padlih. Pa tudi drugod po vsej občini so bila obeležja in spomeniki ter grobovi talcev, padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja okrašeni s cvetjem.

Učenci Osnovne šole Antona Aškercerica iz Rimskih Toplic so za to priliko na svojem področju še posebej poskrbeli, da so bila obeležja juna-

kov iz narodnoosvobodilne borbe dostojno urejena. Vsi višji razredi — od 4. razreda dalje — so se dan poprej zbrali na svečano komemoracijo ob spomeniku padlega komandanta ILIJE BADOVINCA na Gračnici. Tu so ob govoru ravnatelja te šole Milka VAHČIČA obudili spomine na težke dni iz nemške okupacije, nato pa so z recitacijami in pesmijo »Kot žrtve ste padli« ter »Bilečanko« pod vodstvom prof. Julija GORIČA izpovedali svojo hvaležnost junakom, ki so padli v februarju 1944 v tej soteski.

ja. Na državnem tekmovanju, ki je bilo na zelo zahtevnem terenu v okolici Mavrovskega jezera ob albanški meji, je zasedla ekipa PD Laško 12. mesto, kar še potrjuje uspeh Laščanov na republiškem tekmovanju.

Letos so se naši planinci že četrtrič uvrstili med tri najboljše v republiki in tako že četrtrič pridobili pravico udeležbe na državnem prvenstvu, kjer tekmujejo res najboljši.

Andrej Mavri

Počastimo dan republike
z izobešenjem zastav!

KMEČKI PUNTARJI V JURKLOŠTRU 1573

NADALJEVANJE PETEGA DELA

Po odhodu puntarjev na Planino, je Prunner opazil, da mu je v gneči ob pogostitvi puntarjev zmanjkalo nekaj kositrne posode in dragocen vrč iz srebra, ki je bil pozlačen. Prunnerja je tako skrbelo za te predmete, da je po zahtju upora pisal v Celje, naj ujeta kmete zaslišijo, kje je ta vrč in druga posoda. Ko so puntarji odšli, si je oskrbnik Prunner hitro pripravil orožje in poslal v Radeče po smodnik, da bi zavaroval samostan ter živino na Marofu. Puntarji pa se s Planine niso več vrnili v Jurklošter.

Po zahtju upora je oskrbnik Prunner 24. februarja 1573 poročal o teh dogodkih v Celje in po tem poročilu je napisan tudi pričujoči članek. V poročilu piše Prunner, da mu trenutno ni znano, koliko jurkloštrskih podložnikov se je prostovoljno pridružilo upornikom; ko bo pa dobil zanesljive informacije, bo o tem poročal. Kolikor nam je sedaj znano, je bil med jurkloštrskimi podložniki samo eden, ki ni simpatiziral z uporniki; to je bil Boštjan Fink, ki se je s svojo družino in premoženjem zatekel v samostan, da se mu ne bi bilo treba pridružiti puntarjem.

hodu Turkov). Pač pa poroča Prunner, da je bilo okoli Laškega nekaj kmetov, ki niso simpatizirali s puntarji. Ti so bili po Prunnerjevem poročilu delno podložniki laškega gospostva, delno pa samostana v Jurkloštru (samostanska posest je bila tudi v Marija Gradcu in v Rečici). Kmetom je bil znan puntarski načrt, da pride ena skupina puntarjev s Kozjanskega (pod vodstvom Pavla Šterca) preko Planine, Jurkloštra in

MILOŠ RYBÁŘ

dipl. pravnik in prof. zgodovine

Št. Lenarta (Vrha) do Laškega, povsod dviga upor in zbira puntarje, v Laškem pa se združi s skupino Ilije Gregorića, ki pride po dolini Save in Savinje.

Kmetje, ki se puntarjem niso hoteli pridružiti, so vedeli, da se jim bodo puntarji maščevali, saj so na svojem pohodu (npr. v Brežicah) oplenili domačije tistim kmetom, ki se jim niso hoteli pridružiti. Zato so taki kmetje ob poti od Št. Lenarta (Vrha) do Laškega skrili svoje premoženje (Prunner piše »svojo rev-

ča. Cvek se je ob podpori svoje žene zaradi tega jezil in jim zagrozil, da bo obvestil puntarje o skrivališču v cerkvi. Ker je bil Cvek jurkloštrski podložnik, je Prunner v poročilu v Celje prosil za navodila, kako naj z njim postopa.

Puntarji so po odhodu iz Jurkloštra še isti dan (6. februarja 1573) prispeli na Planino. Njihova glavna skrb je bila, da osvobodijo Šterca. Gregorić se je podal na grad in od oskrbnika sedemkrat »uporno zahteval« (tako je poročal oskrbnik), naj izpusti Šterca. Toda planinski oskrbnik Siebenaicher se ni zmenil za te zahteve, saj je na gradu lahko kljuboval tudi veliki množici upornikov. Planinski grad stoji na gosposdujočem položaju nad trgom in je težko dostopen, tedaj je bil tudi dobro utrjen, zato mu 720 puntarjev, kolikor jih je bilo tedaj na Planini, ni moglo do živega. V tem se je zmračilo (bil je zimski čas in zgodaj mrak), tako da ni bilo mogoče več kreniti nazaj v Jurklošter, zato se je Gregorić čez noč utaboril pri planinskem župnišču.

Drugo jutro (7. februarja 1573) se je s skupino 30–40 puntarjev spet približal gradu in poslal 3 kmete k oskrbniku, ki so zahtevo ponovili; predlagali so, naj bi oskrbnik Siebenaicher prišel s tremi ljudmi iz gradu na pogajanja in grozili, da bo v nasprotnem primeru Gregorić vse oplenil in požgal. Oskrbnik se iz gradu ni upal, ker je vedel, da so mu »sovražni tudi lastni kmetje« in je v odgovor poslal nad puntarje grajske hlapce in tako se je vnel pretep. Puntarji so pri tem ujeli štiri grajske hlapce, grajski pa dva puntarja. Iz gradu so začeli na puntarje streljati in jih tako prisilil k umiku; tudi umikajoče so grajski hlapci zasledovali. Gregorić je poskusil še z zadnjim adutom: oskrbniku je ponudil štiri ujete grajske hlapce v zameno za Šterca in za oba puntarja, ki so ju grajski ujeli, toda Siebenaicher je tudi to odklonil.

Medtem ko se je Gregorić pod gradom brezuspešno pogajal in pretepal z grajskimi hlapci, je k puntarjem v trgu prispel sel z vestjo o porazu puntarske vojske pri Krškem. Puntarji so šele sedaj izvedeli o tej nesreči, ki je zadela njihove tovariše že pred dvema dnevoma, vendar jim je Gregorić do tedaj to vest prikrival (sam je novico izvedel že v Sevnici). Ta žalostna vest in neuspešno reševanje Šterca iz zaporu sta povzročila, da je Gregorić s puntarji takoj zapustil Planino in se odpravil proti Pilštanju. Pred odhodom je še izpustil tiste štiri grajske hlapce, čeprav zanje ni mogel zamenjati Šterca in ostala dva ujeta puntarja.

(ŠESTI DEL SLEDI)

GRAD IN TRG PLANINA (PRI SEVNICI) — IZ VISCHERJEVEGA KRAJEPISA ŠTAJERSKE

Iz tega sklepamo, da so vsi ostali jurkloštrski podložniki simpatizirali s puntarji in da bi se jim pridružili, ko bi bila priložnost za to. Te priložnosti pa, kakor izgleda, ni bilo več zaradi raznih nezdod (poraz pri Krškem, Šterc v zaporu, vest o pri-

ščino») v marijagraški cerkvi (cerkev je bila obzidana zaradi obrambe pred Turki) in se v pričakovanju puntarskega pohoda morda tudi sami tja zatekli. Cerkev so imeli zaklenjeno in niti mežnarju (cerkovniku) Matiji Cveku niso zaupali klju-

800 LET JURKLOŠTRA (23)

V Laškem je bilo kopališče v začetku 16. stoletja. Dosti podatkov o njem ni ohranjenih, sklepamo pa lahko, da je bilo prav tako kakor v drugih štajerskih krajih v tisti dobi, kakor smo jih zgoraj popisali. Verjetno je bilo tako kopališče že v 15. stoletju v Laškem, ker so bila tedaj tudi že drugod v modi taka kopališča. Zanimivo je, da so kopališča v Laškem vzdrževali kartuzijani iz Jurkloštra. Edini podatek, ki ga imamo, je zapis, da je 29. IX. 1534 jurkloštrski prior Martin Nurnberger prepustil samostansko kopališče »Na vrtilih« v Laškem kopališkemu mojstru Kuncu Riederju v dosmrtni najem pod pogojem, da stavbo v redu vzdržuje in da plačuje na Martinov dan (11. XI.) vsako leto 9 mark najemnine. Predel »Na vrtilih« je bil v starem Laškem, tam kjer je bila poznejša Zgornja vrtna ulica oziroma sedanja Kidričeva ulica. Zgodovinar Ignacij Orožen pripominja, da je bila »Na vrtilih« Jurkloštru podložna Martinčeva hiša (sedaj je na tem mestu Pirnatova hiša v Kidričevi ulici 12).

Z nastopom 16. stoletja je jurkloštrski samostan začel postopoma propadati. Leta 1506 je bilo v Jurkloštru 14 patrov in 6 bratov, pozneje pa je število menihov iz različnih vzrokov začelo padati. Za žički samostan imamo podatke, da so več menihov in dva priorja celo Turki pobili (priorja Andreja so leta 1529 do smrti mučili).

V 15. stoletju je bilo na področju tehnike več izumov, ki so vplivali na gospodarstvo in popolnoma spremenili način življenja in mišljenja, tako da se je s 15. stoletjem končal srednji vek in za 16. stoletje že rečeno, da je napočil novi vek z novimi načinom življenja in novimi pogledi na svet. Ljudje niso več mislili samo na večnost in na smrt, ampak so se bolj usmerjali na zemeljsko življenje. Tako gledanje seveda ni bilo naklonjeno samostanskemu življenju, zato ni bilo več novincev v samostane. Na takšno gledanje je vplival tudi nemški avguštinski menih dr. Martin Luter, ki je kritiziral nezdrave razmere v Cerkvi in ker v Rimu ni našel razumevanja za svojo kritiko, je ustanovil novo vero, ki jo imenujemo protestantsko (evangelicansko) ali luteransko. Ta vera nima več samostanov in neoženjenih duhovnikov; tudi Luter sam se je oženil z nuno. Njegovemu zgledu je sledilo mnogo menihov, ki so zapustili samostan ali pa kar kot oženjeni ostali naprej v samostanu (v takem primeru so menihi drug drugemu opravili poročni obred).

Že leta 1526 je žički prior Peter zapustil samostan. V samostanih so ostali samo starci, tako da so bili za priorje izvoljeni zelo stari menihi, ki so kmalu umrli in je bilo v kratkem času treba spet voliti novega priorja,

Deželni vladar nadvojvoda Karl II. Habsburški (slikano okrog 1580)

ki je bil seveda spet zelo star. Jurklošter je imel v letih 1500–1564 18 priorjev, med tem je bilo samo v 6 letih (1536–1541) kar 8 priorjev zapovrstjo.

Tako hitro menjavanje priorjev ni moglo biti v korist samostanskemu življenju, ne v moralnem, ne v gospodarskem pogledu. Ker v naših krajih ni bilo več redovnega naraščanja, je kartuzijansko vrhovno predstojništvo povabilo kartuzijane od drugod, da se naselijo v Jurkloštru in Pletterjah in obljubilo takim menihom posebne ugodnosti. Tako so prišli v naše samostane inozemski menihi, Italijani in Francozi, (v teh dveh deželah protestantska vera ni bila tako razširjena) ki naj bi bili poživili samostansko življenje; toda to so bili ljudje, ki so v svoji domovini zagrešili umore in druge zločine ter so se hoteli na ta način izogniti roki pravice. Kolikor so bili v samostanih domači menihi, so bili oženjeni in so živeli v samostanu s svojimi ženami. Tako je življenje v Jurkloštru (in žičkem samostanu) popisal tedanji deželni vladar, nadvojvoda Karl II. Habsburški, ki je bil pobožen mož in zelo vdan Cerkvi, zato bi tega stanja gotovo ne popisal s tako obtožujočimi izrazi, ko bi to ne bilo resnično.

Ne samo moralno, tudi gospodarsko je Jurklošter propadal. Taki menihi, kakor so bili v 16. stoletju, tudi za gospodarstvo niso skrbeli. Samostanska imovina je prehajala v zasebne roke. Samostan je moral prispevati tudi za obrambo proti Turkom velike vsote: leta 1537 200 funtov, leta 1539 150 funtov, leta 1541 600 funtov, leta 1543 300 funtov, poleg tega je moral samostan ob pohodih proti Turkom dajati na razpolago po dva opremljena konja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ZDRAVSTVENI DOM CELJE RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA ČAS OD 1. 12. DO 31. 12. 1973

DEŽURNI
ZDRAVNIK

V DECEMBRU

BABURAK-GRAKALIC
dr. Vesna

1., 2., 4., 11., 18., 25.,

DOLANC dr. Jože

6., 7., 8., 9., 13., 20., 27.,

PEČAR dr. Samo

3., 10., 14., 15., 16., 17., 24., 31.,

VELIKONJA dr. Tone

5., 12., 19., 26., 28., 29., 30.,

VURNEK dr. Branko

21., 22., 23.

Potrební obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih v času njihove ordinacije.

Zdravnik, ki nastopi ob delavnikih ob 19. uri dežurno službo, je doma v stalni pripravljenosti od 14. do 19. ure.

GIBANJE PREBIVALSTVA

POROKE LAŠKO

— SLOKAN Ivan, električar in BALOH Milena, učiteljica, oba iz Hrastnika;
— SIVKA Anton, upokojenec, Smartno ob Paki in LONČAR Ljudmila, gospodinja, Debro 27;
— OJSTERSEK Anton, delavec, Tevče 53 in ZALOKAR Rozalija, poljedelka, Harje 8;
— ZORKO Adam, kmet, Belovo 11 in MRAZ Jožefa, poljedelka, Olešče 10;
— ZAFRAN Ladislav, delavec in RAJH Franciška, delavka, oba iz Laškega;
— SLUGA Andrej, ključavničar, Sevece 7 in PUSNIK Zdenka, kuharica, Sevece;
— VODISEK Peter, delavec in JELENC Marija, poljedelka, oba iz Olešč;
— GRMSEK Alojz, pek, Veliki dol pri Krškem in ZAVSEK Jožefa, poljedelka, Gozdec 10;

**NAROČNIKE, KI ŠE NISO
PLAČALI LETOŠNJE
NAROČNINE, PROSIMO, DA TO
STORE DO KONCA TEGA
MESECA. UREDNIŠTVO**

— HORJAK Ludvik, šofer, Lokavec 28 in ZVEPLAN Alojzija, delavka, Lože 14;
— PAVLOVIĆ Josip, železokrivce, Strmec pri Krapini in GOLAVSEK Mihaela, čistilka, Rečica 76a;
— OMERZU Ivan, delavec, Krško in PINTAR Jožefa, delavka, Rimske Toplice 8;
— PEŠEC Franc, prometnik, Celje, Nušičeva 8 in KORAT Marija, trgovska pomočnica, Ponikva pri Grobelnem 18.

SMRTI LAŠKO

— KRESE Ludvik (76), rudarski upokojenec, Debro 5;
— KODRUN Elizabeta (93), gospodinja, Udmat 10;
— ZAVSEK Franciška (83), gospodinja, Tovsto 11;
— SVEČNIK Jože (69), upokojenec, Laško, Rimska cesta 8.

RADEČE

— ADAM Peter (30), vlakovni odpravnik, Zidani most 10;
— SMODEJ Maksimiljan (72), upokojenec, Obrežje 71;
— KISEK Ana (81), socialna podpiranka, Jagnjenica 33;
— PEŠEC Berta (78), družinska upokojenka, Radeče 152.

Pozdrav z vrha Triglava

FANIKA LAPORNIK, ki nam je poslala gornji posnetek, je še pripisala: Mladinski aktiv Pivovarne Laško je organiziral s pomočjo planinskih vodičev Romana in Andreja Mavrija iz Laškega izlet na Triglav.

Prvi sončni žarki so nas pobožali, ko smo že premagali pot od Vodnikove koč do koč Planika pod Triglavom. Pred nami se je bohotil v vsej svoji lepoti vrh našega očaka. Veselje, ki je bilo na vrhu ob Aljaževem stolpu, je bilo za »prvence« nepopisno. Za nami je bila koč na Doliču in obrobje Hribovnic, kjer smo zagledali koč na Prehodavcih. Tu smo odločili že skoraj prazne nahrbtnike in prespali.

Hladno, a jasno jutro nam je naslednji dan prineslo nova doživetja, ko smo se spustili po dolini sedmerih triglavskih jezer. Uživali smo v tišini in lepoti, ki ti lahko priča najlepše trenutke v življenju. Pogled s Komarče v bohinsko dolino s temno zelenim jezerom, dalje čez Vogel in Komno nas je še enkrat prepričal, da se homo še vrnil v naročje planinskih mogotcev in v tišino dolin pod njimi.

ORIENTACIJSKA TEKMOVANJA MLADIH

Z namenom, da se čimveč mladih usposablja za delovanje v SLO, je komisija za Splošni ljudski odpor pri OK ZMS Laško organizirala občinsko orientacijsko ligo. Teh tekmovalj so se udeležili mladi iz mladinskih aktivov: Volne, TIM, Elkova, Osnovne šole Laško, Osnovne šole Rimske Toplice, Sedraža, Laškega, Rimskih Toplic in planinci PD Laško in PD Rimske Toplice.

Tekmovanja so bila namenjena izobraževanju mladih, zato se je zahtevnost tekmovalja stopnjevala. Mladinke in

mladinci so se na teh tekmovaljih naučili uporabljati kompas in zemljevid ter iskati skrite kontrolne točke na terenu. Poleg tega so morali pokazati tudi znanje za prvo pomoč, poznavanje zgodovine NOB na našem področju in v streljanju z zračno puško. V okviru te lige so bila tekmovalja na Sedražu, Svibnem, Kopitniku in Smohorju.

Končni vrstni red ekip je: 1. Mladinski aktiv TIM Laško, 2. MA VOLNA Laško 1764 točk, 3. MA Sedraž 1729 točk, 4. MA PD Laško 1728 točk, 5. Osnovna šola P. Trubarja Laško itd.

Prvovrščena ekipa TIM Laško je prejela pokal, ostale ekipe pa priznanja. Sodelovalo je petnajst ekip.

ANDREJ MAVRI

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE VETERINARSKÉ POSTAJE LAŠKO

ZA ČAS OD 15. 11. DO 15. 12. 1973

1973	Zivinozdravnik	Telefonska številka
17. 11.—19. 11.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(Kličite LM Radeče)
24. 11.—26. 11.	Dipl. vet. Zeleznik Egon, Strmca 6	
29. 11.—30. 11.	Dipl. vet. Zeleznik Egon, Strmca 6	
1. 12.—3. 12.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(Kličite LM Radeče)
8. 12.—10. 12.	Dipl. vet. Zeleznik Egon, Strmca 6	

Dežurstvo v zgoraj navedenih dneh traja od 12. ure prvega dne do 7. ure zjutraj tretjega dne.

Dežurni veterinar opravlja umetno osemenjevanje v času dežurstva na poziv lastnika plemence na določenem mestu.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Lev TIČAR — Uredništvo in uprava: Laško, Ulica Borisa Kraigherja 2, telefon 73-045, interna številka 007 — Cena za številko 1 din — Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško št. 50710-637-55419 Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 15. dne v mesecu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — Tisk in kličej AERO kemična in grafična industrija Celje — Glasilo je oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov na podlagi mnenja Republiškega sekretariata za informacije SR Slovenije (št. 421-1/72 od 30. maja 1973)